

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 fr.
Fél évre	6 fr.
Negyed évre	3 fr.
Egy óra	1 fr.

Videkre postán küldve:

Egész évre	14 fr. — kr.
Fél évre	7 fr. — kr.
Negyed évre	3 fr. 50 kr.
Egy óra	1 fr. 20 kr.

Szerkesztőség:
Főter, Hermann-udvar I. emelet, a főlépcsőnél.
Bérmintelen leveleket csak ismert kézi fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Főter, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyosón.
Hirdetések díjazásai szerint.
Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

Isten ments!

Budapest, márcz. 21.

Hát szép volt az a vármegye! Ké-
vés fizetésért kevés dolog, nagy ura-
ság! Törvénykezés, közigazgatás, kato-
naskodás, adószedés, kereskedelem és
közlekedés, szóval minden a vármegye
kezeében volt, dolog azért nem volt.
Szolgbíró kis király, az esküdtje pala-
tinus. Csengő-bongó négy lovon jártak
a vármegye urai. Kócsagos kalpagok
alatt, panyókára vetett aranyujtásos
mentében, széles karddal, rikító sar-
kantyuval jelentek meg a gyűléseken,
sokan még a bajszra is adtak vala-
mit. Délelég volt a kinézésük, uras a
tartásuk, nem tanultak, nem törték a
fejüket s az nem lévén tele gonddal,
magasan hordták. Ez volt a nemesség
iskolája, itt tanult meg politizálni, op-
ponálni és pártoskodni. Szóval szép
világ volt!

Azt is beszéltek, hogy volt idő, mi-
kor a vármegye mentették meg a ha-
zát és én e történelmi tradíció nem
akarom megtagadni. II. József alatt a
megye volt a magyarság asyluma, azt
tudom is, de hogy más egyéb hazame-
ntésére nem emlékezem, szegény-
kezve valom be, sőt azt is, hogy nem
minden egyéni ambíció, ősszeesküvést
vagy lázadást fogadok el hazamentés
gyanánt. Az én hibám. Aki jobban és
részletesebben ismeri a történelmet, ami
még nincs megírva, az előállhat az
adatokkal, hogy mikor mentették meg
a megyék a hazát más esetekben is.
de én nem tudom. Az Arpádok kora
merő testvérhárcokból állt: hát ekkor
nem mentették meg; később a vegyes
királyok kora csupa pártoskodásból állt,
hogy a megyék egy részét itt látjuk, a
másikat ott: hát akkor se mentették
meg. Első Ferdinánd óta ugyancsak
két áramlat uralkodott az országban,
egyik az engesztelhetetlen, másik a pak-
táló, ergo itt is eltérők voltak a néze-
tek, s hogy melyik volt a hazafiasabb,
nincs eldöntve.

A megyék szolgáltatták az adót
igenis, de hát ki fizette? Aztán bizony
nagy kinnal és nagy időre lehetett be-
szedni a megajánlottak hol a felét,
hol a kétharmadrészt. A megyék
szolgáltatták a banderiumokat, de bi-
zony nem állt ki a kötelek szám soha.
Tatár és török nem birt volna velünk,
ha annyit tudunk volna tenni, mint
amennyit beszélni tudunk. Se negye-
dik Béla, se Hunyady, se Kapisztrán
nem birt boldogulni a megyékkel, végre

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája

Márcz. 22.

Börtön-tipusok.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —
Irtá: Várta.
I.
„Papa, csináljon pénzt nekünk!”
— Volt-e már büntetve? Ezt a bíró kér-
dezte Gazda mestertől, ki egyet csavarított a
bajszán, ümmögött valamit és nem szolt
semmit.
A bíró sokkal hangosabban ismételte a
kérdést s csak penn rákiáltott.
Felelni kellett:
— Nem!
Ez olyan hangon volt mondva, hogy tet-
szene csak ezt — odakünn kérdezi,
majd más lenne a válasz.
Tehát nem volt büntetve. Ez enyhítő kö-
rlémény. A híres géplakatos tehát csak két és
fél évet kapott.
Törzsvendége lett a járásbírósi börtön
asztalának. Egyike azoknak, a kik gazdagsá-
g tudának tenni tiz koresmarost, olyan ha ven-
dég minden délbén a zsidó vállalkozó fő-
nök a találásánál.
Az igaz, hogy olesó is az a konyha, meg
az egész ellátás. Az állam 95 forint és tizen-
hat krajczárnyi költségbe veri magát minden
rabnak egy évi ellátásáért.
Gazda annyira se került. Ő a saját föl-
mezésen volt mint vizsgálati fogoly. Csak a
szállással csinált költséget az államnak: 45
forint 38 és 1/10-od krajczárt egy esztendőben.
Odakünn négy hónapra sem kapott volna szó-
bát az öreinek ezért a pénzért. És mégis, de
szívesen fizetett volna ötannyit és dolgozott volna
napestig, szünetlenül, ha szabad levegőt sziv-
hatott volna.
Mikor a fekete ajtónak a lakáját tették
fel esti hét órákor és a kulcsár jócsizakát
kivánt a „numero h é t n e k”, úgy elszorult
miudanyiszor a szíve

Mátyás király rendes hadsereget te-
remtett.

De nem azért mondom ezeket, hogy
a megyék valódi érdemeit meg akar-
nám tagadni. hanem azért, mert mai
napiság ellenzéki részről alig hallani
mást, mint a megyék idealizálását, és
mennyei intézménynek való hirdetését,
melyek emberi hibától mentek valának,
hol nem volt egyéb feltalálható, mint
rend, becsület, áldozatkészség, szabad-
ságszeretet és hazafiság. Ma pedig
mind ennek az ellenkezője divik. per-
sze: Tisza alatt!

Nos hát én meg azt mondom, tisz-
telet-beesület a régi megyéknek, mely-
ek a régi viszonyok közt helyénvalók
lehettek, de mentse meg tőle az Isten
a mai viszonyok közt a mai nemze-
dékét! Isten mentsen attól, hogy azok
a régi pártfészkek ismét felállítsanak!
Ugyan mikor voltak egy pártion, egy
véleményen a megyék? Hol találtak
pártokra a trónkövetelők? A megyék-
ben. A lázadók? Detto a megyékben.
Az elégedetlen pártoskodók, idegen se-
gély után futkosók mindig találtak me-
gyét, mely hozzájuk szegődött. Egyik
Boricsot, másik Salamont pártolta,
egyik Kálmán, másik Almoshoz szegő-
dött, egyik Endrével, másik Imrével,
egyik a törökkel, másik a némettel, egy
Zápolyával, a másik Ferdinánddal tar-
tott. Egyöntettség, egyakarát nem volt
soha!

Mire mennék ezekkel a megyék-
kel ma? Még rá gondolni is alig mer
az ember! Könnyű perorálni, dikeziózni,
izgatni a megyék önállósítása mellett,
csak hogy nem lehetne haladás és nem
lehetne kormányozni, haladás útjában,
kormányzás útjában annyit lenne az
akadály, a hány a megye. Az ujkori
Boricsoknak és Salamonnoknak csak ide
kellene futniok, igérniök és hizelegniök,
mindjárt lenne újabb zürzavar! Az el-
lenzék mindig tudna oly tetszetős hu-
rokat pengetni, hogy a megye frontot
csinálna a kormányval. És borzasztó
következmények merülhetnének fel egy
háborus időben, mikor minden megye
másfelé huzna: szabadsajtó, szabadszólás
és szabad igazgatás közepett!

Nem jó erről még csak beszélni
se! De ha mindezek az okok nem lé-
teznének, s a megye csirkelábion fo-
rogna a paranasszóra, — ami ugyan
nagyobb önállósítás mellett lehetenség
lenne — még akkor is azt mondanám:
más politizáló testület, mint a parla-
ment, nekem nem kell! Most, mikor
Isten segítségével talán közeledünk már

ahoz a felfogáshoz, hogy nemcsak po-
litizálásból élsz ember és hogy a dolog
nem szégyen, hát Isten segítségével he-
lyett nem kellene Isten verésének más
viszsaesés, mint ismét külön-külön po-
litikai testületeket állítani fel az ország-
ban. Hiszen ennek az átkát nyögi a
magyar nemzet ma is, hogy még min-
dig rettettesen sokat politizál! A ma-
gyar iparos, a kereskedő, a gazda?
Úram, mind politizál ez, a helyett, hogy
szakmájában képezze magát. Tessék be-
tekinteni akárhova: kaszinóba, kávé-
házba, vendéglőbe, privát helyre, uni-
kumnak se fog találni egy embert, aki
szaklapot és ne politikai lapot olvassa.
Lehet ipar-kongresszus, gazda-kon-
gresszus, kereskedelmi és akármiféle
kongresszus: hát hogy az országgyü-
lésen ki mit beszélt, azt minden em-
ber fogja tudni, de hogy a gazda-kon-
gresszuson mi történt? századik gazda
se tudja. Pedig már tízedrészben sem
politizálunk ugy, mint azelőtt, mégis
jobban érdekel a politika, mint a ke-
nyér. Hát vajjon nem valódi gyilkosa
lenne az nemzetének, ki a bár csekély,
de már-már mutatkozó realis haladás-
tól elvonná, s ismét az örök politika
boszorkány-kaláncába taszítaná vis-
sza azt?

És vegyük még ehhez hozzá az uriz-
álást. A gentry-világ visszaállítását,
habár keverten. A nepotismus és só-
gor-, komahatalomnak újiból felvirágzá-
sát, szóval az önállósított megyékben
a régi iskolák újiból megnyitását, hogy
ismét lehetne hol henevezni: adni, hogy
ki vagyok és mi vagyok? „En vagyok
a jázsági fi, nekem nem parancsol
senki!” És lenne ismét mulatsága Mo-
kány Bereczinek a dombszögi csöndes
mellett.

Bizony-bizony azok, kik a megyék-
nek nagyobb önállóságot és nagyobb
politikai hatáskört akarnak adni, nem
igen lehetnek „nömös szándékkal”-
tisztában. Felfordulás lenne az és vis-
zsaesés olyan, hogy sok-sok időre vágná
be haladásunk útját.

A Grünwald Béla eszméjével pedig
nem muszáj olyan nagyon sietni, amíg
kénytelenek nem vagyunk vele. A vis-
zsaesés se jó, az előre való nagyot
ugrás se jó, Arok van még előttünk,
hát jobb azt az árkot áthidalni, hiszen
nem kerget a török. Próbáljuk meg,
amit Tisza akar, annak is van ám egy
kis esze, meg hazafisága. Nem kell
hinni, hogy az efélék csak az ellen-
zékiél találhatók. Na de hiszen foly

II.

A „Zrinyista.”

Allásha vágta magát a külső udvar ajta-
jánál az őrszem és jobbkezt katonásan a pus-
kaagra tapasztotta.
A járásbíró vonult be a börtönök felé egy
uri fiatalemberrel.
Nem szoltak egymáshoz egyetlen egy
szót sem. Egy lépéssel sem volt előbb az
egyik, mint a másik. Utközben a szolgálaton
külső örök jelentős tekintet váltottak, míg
az udvaron éppen delutáni sétájukat végző da-
róczruhás rabok élénken sugdostak össze:
— Ah! Egy „Zrinyista”! ...
Az őrmester sietett kinyitni a „fölvételi”
iroda ajtaját, melyen a járásbíró elfütt a nagy
feltűnést keltett fiatal emberrel.
Mikor ez leszállt a mérték-zsámolyról,
(éppen olyan, mint a minót a sorozásnál
használnak) s a törzkönyvbe beirták, hogy
28 éves, ref. vallásu, szigorú orvos, büntetve
nem volt, — az irnok erre megézte a mé-
rték tárgyat képező fiatal ember kezében a bür-
czát és erről tovább jegyezte a törzkönyvbe:
„Beesületértés miatt 5 napi
elzárás.”
Az őrmester ez utóbbi szavakat olvasva,
jelentős hangon szolt:
— Kosztirozhatja magát!
A bíró félrehitva az őrmestert:
— Hányan vannak a 47-esben?
— Most csak az „irnokok” vannak, ketten.
— Jó. Tehát oda.
Az őrmester katonásan köszönt a bíró-
nak, ki ott hagyta az új embert. Az udvaron
a rabok, a mint egyedül látták visszatérni a
bíró, kárörvendő vigyorgással mondogatták:
— Ah! T a u g l i e h!
Odabenn az irodában azalatt új jelenetek
ismétlődtek. A „Zrinyista” elővette a tárczá-
ját és 9 forintot olvasott elő abból.
Az egyik irnok gyorsan asztalhoz állt és
kilencz darab elismervenyt állított ki, kilencz
forintból. Aprópénz nem volt.
Az őrmester ebben a pillanatban bankár

már a munka. sőt halad s módunkban
lesz megismerni, amint életbelép, a Tisza
észjárásának praktikumát.

G. B.

A kiegyezési tárgyalásokról és az ezekkel összefüggő kérdésekről a „Bud. Corr.” a követ- kezőket jelenti:

Gr. Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter
és Lipthay miniszteri tanácsos visszatértek Bécs-
ből, miután Taaffe gr. miniszterrel, a kinek
mint belügyminiszternek reszortjába az állat-
egészségügyi kérdések tartoznak, az összes áll-
lat egészségügyi ügyek teljesen azonos keze-
lésére vonatkozó tárgyalások befejeztettek, úgy,
hogy ez ügyre nézve most már a mindkét ré-
szben levő kormányoknak kellend végeleges hatá-
rozatot hozniok. A létrejött megállapodás által a
monarchia nemzetközi határszeli marhaforgalmá-
nak egyöntetű kezelése is fixirozva lesz.

A bank-alapszabályoknak a bank-
szabadalom meghosszabbítása alkalmából terve-
zett módosításaira nézve nemcsak a mindkét
részben levő kormány, hanem e kormányok kép-
viselői és a bank meghatalmazottjai között is az
ügy összes részleteire kiterjedő megállapodás
létesült: a két pénzügyminiszternek a bank fő-
tanácsához intézendő identikus leiratai azonban a
vámtarifára nézve még függőben levő differenciák
elhintézése előtt alig fognak elküldetni.

A mi a román szerződési tár-
gyalásokat illeti: megbízottainknak a tárgyalá-
sok megindításához Bukarestbe való küldésére,
mostanság még csak gondolni sem lehet. — Ha
a román kormány igazán szerződést óhajt Ausz-
tria-Magyarországgal kötni, — a mit eddigi
magatartása nem bizonyít éppen valami nagyon
— akkor a kereskedelmi szerződés elvi részle-
teinek megvitátását a legközelebbi idő alatt meg
kell kezdeni Bécsben; ha aztán esetleg magának
a tarifának megállapítására nem jutna elég idő,
a jelenlegi szerződést rövid időre — természet-
esen hasonlóképp törvényhozási uton változtatlanul
mög lehet hosszabbítani s a tárgyalásokat eset-
leg Bukarestben is be lehet fejezni. — A
nyerspetroleum és a melassze
vámteretelére nézve még mind e mai napig sem
volt egyértelműség elérhető. A melassze, melyre
jelenleg 6 frt van megállapítva, a szeszfőzők
érdekeiben jövőre vámentesen volna behozandó.
A nyerspetroleum vámteretelére vonatkozólag
az osztrák és a magyar kormányképviselők közt
a tárgyalások Bécsben ismét felvetének s nem
lehetetlen, hogy azok végre megállapodáshoz fog-
nak vezetni. Miután e tekintetben a nyerspet-
roleum tökéletes új osztályozásáról van szó, nem-
csak a nehéz, hanem könnyű amerikai nyerspet-
roleum vámdíja is fel fogna ezáltal emelkedni.
— Onként érthető, hogy a tarifajavaslat csak
az összes kiegyezési előterjesztésekkel egyidejű-
leg mutatható be a parlamentnek s bizonyos
— törvényesen, esetleg még a folyó évre meg-
állapítható határidőben csak azon esetre válhat-
nék érvényessé, ha addig az összes kiegyezési
törvények már szentesítve lesznek.

A képviselőház zárszámadási bizottsága-
nak szombaton tartott ülésében tárgyalás alá
vetének azon kérdés, hogy a bizottság előbbeni
megállapodásaihoz képest a részletes tárgyalás
során az 1884. évi kezeltésben észleltékről mily
határozati javaslatot terjesszen a ház elé, hoz-
szabab vita után, melyben Tisza és Szápáry gr.

változott. Kihuzta az öreg asztal fölkját, bele-
dobta a kilencz forintot és egy jó marék —
kéthatos nagyságu bádoglemezt üttött az aszta-
lra. Mindegyikre különböző számok voltak
beletűve.

— Ez lesz a pénze: — szolt komolyan —
ha valamit hoztani akar, ezekből ad nekem és
én igazi pénzt adok, de nem az urnak, ha-
nem valamelyik cselédnek. Itt nem szabad
pénzzel járni. — Van dobánya, vagy szivarja?

A „Zrinyista” átnyújtotta a szivartárczá-
ját. Az őrmester belekukkantott és rátekin-
tet az irnokokra. (Azok mint szétlöt hajtott buza-
kalászkok borultak a mosolmi való felé.) Hírte-
len visszaadta a szivarokat. A „Zrinyista” há-
lás tekintettel köszönte meg, mire az őrmes-
ter fennhangon szolt oda az egyik irnoknak:
— Letéiben egy szivartárcza! — üresen.
Aztán odafordult a „Zrinyista”-hoz és halkán
sugta oda neki:

— Aztán — vigyázza! ...
Mintha valami villamos esengettyű hangja
hivta volna, toppant be a kulcsár. Látható
gyöngödséggel közeledett a „c z u v a k s z”-
hoz (az ujjonnan érkezett rabok neve), és csak
annyit mondott:

— Velem tessék... Az őrmester utá-
nak kiáltotta: „47-es!”
A kulcsár boszus mozdulatot tett, mivel
azt látszott mondani: „Tudom... hiszen lát-
tom, hogy nem esirkefogó!”

A 47-es számú ezella mindig intelligens
és csupán egy pár napra-hétre itelt foglyok-
nak volt fenntartva. Itt már kora őszszel fü-
töttek, a priesceken az ágynevet tiszta volt,
a kályha mellé huzódva egy-egy szivarnak le-
hetett füstjét ontani, az ágyi párnák alatt el-
rejtőzhetett olykor a fris ujság, mely hird adott
a világról, egyik-másik sarokban üres boros-
pál-eczkok intgették, — egyezővala semmi re-
gényes borzasztóságra nem volt a czellának.

Mikor a „Zrinyista” belépett, mindez kel-
lemesen lepte meg. A kulcsár rámutatott egyik
ágyra.

— Ez lesz a ni!
— Köszönöm; jó lesz!

minisztereken kívül Prileszky, Abonyi Emil, Mi-
hályi Péter, Enyedi Lukács és Molnár Antal
vettek részt, elhatározta a bizottság, hogy a ha-
tározati javaslat a miniszterelnök által indítva-
nyozott következő szövegében terjesztessék a
ház elé:

„Az 1884-ik évi zárszámadások tárgyalásá-
nak során tapasztalta a bizottság, hogy egy né-
mely tárczájánál, némelyiknél éppen a személyi
járandóságok rovatai alatt is, nagymérvű tulki-
adások voltak: s azon nézetben lévén, hogy a
mely kiadások okvetlenül szükségesek, azok elő-
irányzódnak, de azután az előirányzat rendkívüli
esetekről vagy csekélyesebb összegektől elte-
kinthe, szigorúan be is tartandó: felhívandók
tartja a ház által a kormányt arra, hogy ezen
a budgetjog szempontjából oly fontos nézpontot
folytonosan figyelemben tartsa.”

Az erdélyrészi képviselők értekezletéből
kiküldött bizottság vasárnap ülést tartott a ró-
mániai vámszerződés kérdésében. Bá n f f y Béla
gr. elnök megnyitván az ülést, Visi Imre
az erdélyrészi képviselők értekezletének meghi-
zásából előadta a főbb mozzanatokot, melyek
szerinte a romániai vámszerződés megújítása
iránt megindított tárgyalásoknál szem előtt
tartandók.

Nem é nyi Ambrus ezután bejelentette,
hogy interpellációt szándékozik intézni a kor-
mányhoz a szerződési tárgyalások mibenléte iránt,
a mi helyesléssel fogadtattok.

Hosszabb vita indult meg ezután, az elő-
adó előterjesztés alapján, amelyben a jelen-
voltak majd mind részt vettek. Egyhangu meg-
állapodás az lett, hogy albizottság küldetik ki,
mely alapul vegén az előadó általános helyes-
lésre talált pontozatait, részletes memorandumot
dolgoz ki, a mely a kormány elé lesz terjesz-
tendő. E pontozatok kereskedelmi szerződés kö-
tése esetén egyrészt az állategészségügyi érdekek
szabatos védelmét, másrészt a határszeli vidékek
népies iparának specifikus vámkok által való kedvez-
ményben részesítését hangoztatják; továbbá a
jelenleg is érvényben volt szerződés határozma-
nyainak meghusítására vagy kijátszása ellen kö-
vetelmék garantáltak és végre a közlekedési vi-
szonyok javítását sürgetik a nyers termények
versenyében, az erdélyi productumokra nézve.
Az albizottságba kiküldettek: Huszár Károly,
Horváth Gyula, Bartha Miklós, Dániel Gábor,
Neményi Ambrus, Sigmund Deszö, Györfly
Gyula és Visi Imre. Az albizottság legközelebb
hozzát munkálata elkészítéséhez.

A „Kölcsey-egyesület” évi jelentése.

— Felolvasott az egyesület tegnapi közgyűlésén. —
Tisztelet közztyülés!

Az egyesület mult évi működését akar-
ván vázolni, illetve működéséről számot adni,
azzal a nyilatkozattal kell kezdenem, hogy e
működés korántse volt oly mozgalmas, mint a
megelőző években. De azért nem szabad azt
állítani, hogy pangás állott volna be, sőt
ellenkezőleg, a korábbi éveknek mozgalmával,
— mely a közönség előtt talán nagyobb élet-
jelnek látszott, mint mostani csendes működé-
sünk — komoly és constály nyomonak hagyó
tevékenységet kell constálynom; oly nyomo-
kat, melyeket nem hagyhat érintés nélkül az.

A kulcsár aztán odahuzódott hozzá:
— Ha szivar kell, csak nekem szóljon.
Ujságot is én hozok be. Tudom a módját.
Csak olvasni és pipázni delután egy es két
óra közt tessék. Akkor nyugszik az őrdög.
A bíró ur ebédet, az őrmester meg szundikál.

A „Zrinyista” egyedül maradt. Raheve-
redett az ágyra és végig gondolt a napon.
Gondolatai közé minduntalan belopódzott
egy alak, egy kép. Természt az őz nyulánkásá-
gával vetődtek, szemei csabítók voltak, a-
kai örökké mosolygóni látszóttak. És ez a szép
alak, ez az asszony hova jutattat! Pedig sze-
rette, holdgöngyöltes csaknem évekig. De hát
örökre egy fiatalember sem lehet ht — a
más feleségéhez. A fiatal könnyelműség me-
részsége egyszer csak alább hagy és családra,
fészekre gondol ő is.

A válasz fáj. — Neki is fáj. De ha pá-
lyája végen, közel ahhoz a perhezbe, mikor
ő is ember lesz a társadalomban, szive hozzá-
köti egy leányhoz, ki egyedül az övé lesz,
kinek első szerelmét ő fakasztotta életre, —
illik, hogy mindenképpen emléket kitűjjen ak-
kor szívéből. Ki is tépte. De nem tudta, hogy
az asszonyok feltűnényességükben a legerősebbek.
Ez is boszut esküdtött boldogsága ellen.

Liliom kezekkel, a gyűlölet fekete betűit írta
egy levélbe és felzavarta annak az ártatlan,
szerető leánynak egész féltett világát.
A „Zrinyista” mikor j e g y e s é t ő l
megkapta az asszony levélét, lázas indulat vett
erőt rajta. Leült és megírta annak az assz-
zonyának kiméltetlen szavakkal, hogy ... És
a levelet megkezdte a — férjnek.

Bolond boszu!
A bíróság felvilágosította, hogy még a
szeretőknek sincs joguk a tisztességesnek tar-
tott asszonyokat sérteni. S hozzá még a tör-
vény olyan szigorúan védi az asszonyi reno-
mát, hogy bizonyítani se lehetett a tárgya-
lason.

Megkapta hát az öt napot ...
A nagy vasajtó benyíllott és egy fiatal
rab, a „házi dolgások” közül, beküldött:
— Tetszik valami vacsorára? En mon-
dom be az őrmesternek.

Márcz. 23. Kedd. Rom. kath. Geza, Ottó. — Prot. Géza, Eberh. — Görög-orosz (márczus 11.) Szofron. — Nap kél 5 ó. 59 p. nyugszk 6 ó. 16 p.

Márcz. 24. Szerd. Arad városi önkéntes tüzoltár 1886. évi rendes közgyűlése a városi ház földszinti termében.

Márcz. 25. Csüt. Somogyi József néni nővérjének tánczversége a Zemplényi szálló nagytermében.

Márcz. 26. Péntek. Arad megyei rendkívüli közgyűlése dé. e. 10 órakor.

Márcz. 27. Szombat. Az aradi és aradvidéki tisztviselő-kör társaságja az „Arany oroszlán” helyiségében.

HIREK

Arad és Vidéke. — Előfizetési felhívás az „Aradi Közlöny” I. évfolyamának II. dík negyediké. Az „Aradi Közlöny”-nek, mely mindnap, tehát hétfőn és ünnepek utáni napokon is megjelenik...

Meghívás. Arad szab. kir. város. iskolásköré I. évi márczius 26-án azaz pénteken d. u. 4 órakor a városi ház emeleti kistermében rendes havi ülést tart, melyre a kistag urak tisztelettel meghívottak.

Kimutatás. A kir. főgymnasium és áll. főreáliskola önképzőköré által e hó 14-én az ifjúsági segély-egylet javára rendezett Petőfi-ünnepély következtel eredményt mutat fel: Eladott 113 ülőhely 1 frt: 113 frt, 68 ülőhely 50 kr: 34 frt. Alul helyekről bejött: 27 frt. Felülvezetés utján befolyt: 32 frt 50 kr. A bevétel összege: 206 frt 50 kr.

A gyoroki vásár, a mint ottani levelezők írja, igen jó eredménnyel folyt le. mely tekintve az előző évi vásároknál silányságát, különösen üzleti körökben nagy örömmel fogadták. Az eladók és vevők számosan jelentek meg a vásáron, úgy, hogy az ember egész nagyforgalmu városban képzelte magát. A piacra hozott áruk tökéletesen elkeltek.

Legujabb posta.

Szerb ügyek. Belgrád, márcz. 21. Minthogy Garasani miniszterelnök lemondása mellett megmarad, Milan király 22-én reggel Nisből ideérkezett, hogy jobb politikai egyensúlyt és egyes pártvezetőkkel konferenjon. Az egész kormánypart úgy mint a miniszteriumnak egy része is egyezik a király azon nézetével, hogy a mostani kormány mindenesetre lépjen meg a skupstina elé. Ennélfogva a miniszterválság gyors megoldása nem várható. Ez idő szerint teljesen kizártnak látszik az, hogy a kormányba egyetlen egy radialis pártbeli is meghívassék.

A bolgár fejedelem. Sophia, márcz. 21. Azo hir, mintha Sándor beleegyezett volna a módosított török-bolgár egyezmény aláírásába, teljesen alaptalan. A fejedelem ragaszkodik azon kívánságához, hogy a kinevezési határidő megállapítása nélkül történjék, mint ez az egyezményben határozottan ki van kötve.

Berlinből márcz. 21-éről írják: A „Moniteur de Rome” ama Berlinből származó hírére vonatkozólag, hogy a németországi sajtónak Franciaországgal és Angolországgal szemben tanúsított ellenséges és fenyegető magatartása folytán mindinkább azon hit jut érvényre, hogy Közép-Európa és Türökország ellenében Franciaország, Angolország és Oroszország egymással szövetséget kötöttek volna és szemben ama következtetésekkel, melyeket a „Moniteur de Rome” cikkirója mindezekhez fűzött, hogy t. i. Ausztria-Magyarország rosakaratlan viseltetnek Oroszországgal iránt, hogy továbbá Oroszország és Közép-Európa, nemkülönben Oroszország és Türökország között feszült viszony uralkodnék és hogy végre mindezekből illetve vésztozó sőt felhők tornyosulnának mindentel a látbatárta. a „Nord. Allg. Zeitung” a következőket írja: Mindkét ezikk szemmeláthatólag egy műhelyben készült. Lehetetlen kétségben lenni az iránt, hogy e ezikké jesusita-körök ből erednek: ezjeltnk is mindenki világosan láthatja. Hogy az állítólagos francia-orosz-angol szövetségből egy szó sem igaz, azt a „Moniteur” levelezője és szerkesztője nagyon jól tudták és mindenesetre könnyen meggró-zódhaték arról, hogy e hir teljosen legből kapott. A bujtogatás szent célját azonban az ismert elv szerint mindentelre eszközöl szabad szolgálni s úgy látszik, a „Moniteur” jesusitáinak is az az elv az irányadó, hogy csak rajta, hazudni, valamit csak elhisznek.

Brissel élfővárosában márczius 21-re több helyütt népgyűlés volt kitűzve, minél fogva a közrend fontartására alakított polgári őrség behívottat, a rendőrség és esendőrség consignáltat és kiadottat a parancs, hogy ha netalán valamely néptömeg be akarja a városba hatolni, erőszakkal szétoszlatandó. — Jemappeban mult éjjel munkások és esendőrség közt dulakodás támadt, mely alkalommal a esendőrök közül többen megsebesültek. Tíz egyén elfogatott.

TÁVIRATOK.

Szerbia löszerkészlete. — Budapest, márcz. 21. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A pozsonyi föltöngyárnak megengedte a magyar kormány, hogy Szerbia számára tíz millió éles puskatöltést szállítson.

Nagy bukás. — Budapest, márcz. 21. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A Stern örökösai itteni nagykereskedő cég moratoriumot kért: a passivák 400,000 fitra rugnak. A cég itt már száz éve állott fön.

vetel, ellensúlyozás, sőt elnyomja a kék nadrárt való rajongás. A nő, az éhes gyermekek közömböseké válnak. S míg a temetőek eme neveltség, a legkomolyabb arezet is szemakozó mosolyra ingerlő pompahősei bármint „ünnepléyes actus” után — mint veteránokhoz illik — Baelus édes foyadékaival esillapítják a functio okozta fáradalmakat: a dorbzólok borbély — veterán generális családja akár éhen halhat.

A fővárosi társadalom ezen osztályát lezékelteti, ennek a veterán-egyletnek jogosultságait, neveltség voltát demonstrálja Bercek. És valljuk meg ez tökéletesen sikerült neki.

A „Veteránok”-ban a eszelekmény tulajdonképp egy épp a templomból visszatérő fiatal menyecske (Blaháné — Julesca) és ennek férje (Vineze) körül esopotorsul. Joggal mondhatnánk, olyan fiatal asszonyt nem látott még színpad, aminő ez a Blaháné Julescaja. Czukros, megenni való. Férjének házassága előtt viszonya volt a borbély-veterán generális feleségével. S a borbélyt nem bocsáthatja meg egykori imádojának hűtlensége eme nyílt demonstrációját, hogy tudniillik — megházasodott. Találkára kényseríti. A borbély-generális férj azonban neszt veszi a dolognak és megcsipí majdnem az „éj homályában” vizetelőt. — Vineze hazarohan, elbuvik; felesége a betolakodó veteránoknak — na erre esakugyan csak ily szerelem adhat erőt — helyzónítja, hogy férje nem is távozott otthonról. De szívből a feltökönység emésztő kigyói zavaros sejttemeket ébreszteek. Amely sejttemek esakhanar eloszlanak, midőn férje, kik nejének ezen, csak a legtróbb szerelem által indokolt áldozatkészsége egészen elbívott, szentül fogadja, hogy e világban kivüle reá nézve senki se létezik.

Hízen a szerető asszony összes vagyaínak netovábbja: csak ez volt. A második felvonás külsőgekben imposansabb, eszelekménye szegényesebb. Zászlószentelés, a veteránok felvonulása, generális-beszéd. — A borbély-generális tetten érve hűtlen feleségét, — mert hogy valaki be akart este 9 órakor házába menni, az bizonyos — elválik nejétől. Ez

Alig mulik el nap, hogy valami értékes, de elrejtett tárgyat letezerőlk nem értesülünk. Nemesak helyi, de általános műveltség, sőt nemzeti műtörténelmi szempontból becses tárgyakkal bőviben lennénk, de addig, míg valaki nagyobb, legalább erkölcsi, segély nem jön, irigy szemmel tekinthetünk Pozsony felé, mely oly érdekes műkiállítást tudott létrehozni.

Az egyesület zenészeteti munkájáról is keveset mondhatunk. A színbáz megújítással ugyan kapunk zenekart, melyet az egyesület rendes körfelmények között igen hasznosnak tudott volna ezélni érdekében felhasználni. De mint már említém, a közönség színlátogatási dübe ellene mondott annak, hogy valami nagyobb szabású productióba bocsátkozunk. Czólla volt véve, hogy a bójtben Verdi Requiemjét előadhassuk, s a mely után tetemes bevételt lehetett volna reményelni. S előadásánál az egyesület működése egy igen szép tettel gazdagodott volna, de az előadhatási jog megszerzésével járó jelentékeny kiadás, az egyesület részéről közböjehető eszelegességek fölmerülhetése, melyek az egyes eredményt kockáztatták volna, elriasztották az eszme valóstítását azok, kiknek vállaira a nagy vállalat minden következményeivel együtt nehezedett és kénytelenek voltak kisebb, kevesebb erőfeszítést igénylő és kevesebb kockázattal járó előadások eszejéhez menekülni. E tekintetben csak reményekre vagyunk utalva, de hisszük, hogy az intézők, kik az ügyet kezébe vették és a kiknek az egyesület odaadott bukkokodásért már igen sokkal tartozik: egész lelkükkel rajta leszenk, hogy megfelelhessenek a várakozásnak, melyet műkiállításukhoz kötnék. Az egyesület szemé rajtuk függ és bizik bennük.

Az alapszabályok egy pontja se ró az elnökségre, illetve a választmányra oly súlyos kötelezettséget, mint az, mely a vándor felolvasások vagy kirándulások rendezését írja elő. Sajátságos fatum üldöz bennünket e tekintetben a helyi viszonyok sajátosága, véletlenségek és vállalkozási kedv hiányának alakjában. Eddig még a legjobb akarat mellett se vihettük annyira, hogy egy szivesen emlegetett ilyenmő kirándulást tudjunk volna nyelbe utni. A kérdés iránt érdeklődőknek még mindig szájában van az egyetlen kirándulás nem valami kellemes utóze és följár még sokba került kísértő emléke. Csak az imént kellett ismét e tóren kudarcot vallanunk. A világoti felolvasó kirándulás ugye egészen rendbe volt hozva, meghívók elküldve és egy szomorú eset miatt a legutolsó 12 órában kellett visszalépünk és lemondanunk a biztos eredményről; ha e lemondás ideiglenes is, mégis bosszantó volt. A talaj azonban annyira elő van készítve, hogy a kirándulás, ha más alakban is, de a bójtben a legnagyobb valószínűség szerint keresztül vihető lesz.

(Vége kör.)

Külföld.

Varisból érkező indóítás szerint azon hírek ninesen semmi alapsz. hogy a nyugati orosz határnál az utlevélzabályokat megszigorították volna, azonban az érdekeltekre nézve meglepően váratlanul és gyorsan elhelyezték a határról az eddigi őrséget.

Pétervárról írják, hogy a helyi közigazgatás reformja fogja sarkkővet képezni Tolstoy orosz belügyminiszter működésének. Ezen reform befejeztéig egészséggi tekintetből vissza fog lépni.

Lüttichben nagy izgatottság uralkodik azon hir folytán, hogy a seraingi stratégia munkások a esendőrökkel összekozerzanak, mely alkalommal állítólag két esendőr megsebesült volna. Egy zászlóalj dicsidás Lüttichből Seraingba ment, hogy a lázadást elnyomja. Lüttichben a polgárőrség felfegyverkezett.

ket képezi és képezne bármely más fejlettebb irodalomnak.

II. Napjainkban két művel gazdagodott népszínműirodalmunk. Irók, kiknek nem első darabjai ezek, kik azonban új felfüggyal új irányt jelölnek. És különösen tendenciájában látom e törekvés érdemét. A nép szerepel most is, de a hó ingujjak szürök eltűnnek és helyt adnak a nadragának, a tunikának. A nép társadalmi életének esetelese a czél most is, de ehhez járul a félreismerhetetlen törekvés: egyes társadalmi betegségeket ostorozni, kigunyolni. S a szemelvényekkel, az osztályval együtt változik a színe helye is. Falusi kunyhók, parasztházak helyett fővárosi gyárudvaron, vendéglőben, kúlvárosi korecsnikban zajlik le a eszelekmény.

Kisfaludy népies alakjai tisztán a komikai elemet képviselik. Abban a korban az a tanulatlan, értelmetlen tömeg mi másra lehetett volna alkalmas? Szígligetnél. Tóthnál. Csepregyhynél maga a nép az a uralkodó eszmé. részben, vagy egyik drámái fél gyantán a magasabb rangnak is szerepelnek. A drámái hős mindíg a parasztsztyáblból van.

Bereziknél nem a parasztko a eszelekmény megalkotói, de minden esetre a nép. És a nép azon osztálya éppen az, mely ellen az író szíri elzei, gúnnyja, ostora irányulhat: azon osztály az, mely közelebb esvén ahhoz a nagy társadalomhoz, mely annyi ferdeséget, annyi gyengeséget sanctionál, ezeknek legkönyviben hódol meg. — A „Tunikás lányok”-ban leplezetlen ezüstszálgal mutat Geró azokra a lányokra, kiket minden utza ismer, kik sétálnak, mutatnak, tunikában járnak és — nem dolgoznak. A „Veteránok” vén gyerekek.

Egyület alakítanak, hogy privilegiumok legyen a — játszásra. Borbélyok szubók, házneszterek övük lelkiismeretesebb gondozása helyett paradéra és — mi elkerülhetetlen — bankettekre költik pénzecskejüket. Lesz belőlük veterán közember, veterán hadnagy — veterán generális. A köteleseget, mit tűzhelyük és társadalmi állásuk tőlük megkö-

a jutalomkönyvek kiosztásával egyik eddig még háttérbe szorított költéseséget akarta teljesíteni, azt hiszi, hogy így közvetlenebbül segíti az egyesületet törekvésében.

Tekintettel arra a körülményre, hogy a választmány — közböjött kedvező alkalmak felhasználása folytán — a mult évben 80 forinttal lépte túl az előirányzott 200 forintot és tekintettel az imént hangsúlyozott pénzügyi kérdésre, az idén tehát csak kevés új munka beszerzésére és a meglévőnek kiegészítésére volt kénytelen szorítkozni. Még így is 101 frtot költöttünk a könyvtárra. Szaporulat inkább a velünk eszeviszonyban levő, hasonló czélú egyesületek kiadványaiból, egyesektől és az academiától kapott ajándékból és a helybeli casino-egyesülettől kapott hirlapokból állott be.

A könyvtár jelenlegi állása 493 mt 730 drban 1414 frt 44 kr értékben, 2 törkép 10 frt értékben. A zenészetit szakosztálynak van 29 db zeneműve és 12 kotta-állványa 114 frt 42 kr értékben; összesen képvisel a két csoport 1538 frt és 86 kr. E tekintetben tehát nagyon is meg lehetünk elégedve, ha figyelembe vesszük a rendelkezésünkre álló szerény eszközöket.

Jutalomkönyvekre a mult évi közgyűlés 30 frtot szavazott meg. Ekvözben állott be az a körülmény, hogy dr. Jancsó megírta Kölesey életrajzát, művei méltatásával. Az egyesület megragadta az alkalmat, hogy lerója tartozását az iránt a nagy ember és író iránt, kinek nevével nevet azonosította az által, hogy életrajzát és műveinek ismertetését terjeszse: 60 példányt rendelt meg előfizetési áron, hogy azokat tanulók és tanítók közt kiosssa.

A jutalomkönyvnek kiosztásánál fölmerült azt az örvendetes körülményt jegyezhetem föl, hogy az Arad városi népiszkolai igazgatók, föl-szólításomra, a magyar nyelv elsajátításában dicséretes előmenetelt tanúsított nem-magyar ajku tanulóknak oly nagy számát terjesztették be, hogy sokat méltóznunk kénytelenek. Így az állami iskolákban csak 27 drb könyvet osztottunk ki. A könyvek bevásárlásánál szem előtt tartotta az illető bizottság, hogy a hazafias érzelmet neves formában apoló műveket szerezen be.

A polgári — alsófokú keresk. — és a leányiskola, továbbá a tanítóképzede részéről beterveztett tanulóknak Kölesey élete és műveit adtuk, összesen 18 példányban, melyből a polgári iskolára 3, az alsófokú kereskedelmi iskolára 3, a Templom-utcai leányiskola VI. oszt.-ra 1 és a tanítóképzede 9 darab esik.

Megjegyzendőnek tartom, hogy minden egyes könyv folyó számmal elküvta, az illető tanuló nevére kiállítva, megpecsételve, az al-elnökötől és titkártól aláírva küldetett át az igazgatóknak.

A kezdeményezés tehát ebben az irányban is megtörtént és hogy jövőre nagyobb alapon lesz kivihető, biztat bennünket a kir. tanfelügyelő urnak az a nemes ajánlata, hogy e tekintetben segítségünkre les, mert esakis az ő vezetésével hatolhatunk be azokba a rétegekbe, melyek előttünk el vannak rejtve és a melyeknek oly nagy szükségük van szellemi táplálékra és jóakaratra.

A műtárgyak kiállítása ebben az évben se volt keresztal vihető, nem mintha az illető körök, melyeknek vállára annak megvalósítása nehezedik, nem gondoltak volna rá, hanem mivel még nem találtak oly módozatot, a melynek alapján a különben hiális és sokat ígérő kiállítás eszközölhető lett volna. Csaknem elháríthatlan akadály a tárgyban a helyiség kérdése és a kiállítás helyezett műtárgyak kezelésével járó felelősség. Legalkalmasabb helynek látszik eddig erre a célra a Iyecum díszterme, de az igényelt munkák és befektetések oly költségeket tételeznek föl, melyek mellett a legvérmesebb reménynyel számított bevételek elenyésznék. Csomagolás, szállítás, fölállítás, gondozás oly felelősséget és időáldozatot hódítanak az azzal megbízottra, hogy alig kapnának embert, ki e kényes és kockázatos megbízást elfogadná. Pedig érdekes tárgyakban nem lenne hiány.

ket, jellemmel bíró egyéneket teremteni, ezen alakokat jellemek alapján komoly confliktus előidézőivé, képviselőivé faragni: ez volt Szígligeti hivatása, ez örök érdeme. Első népszínműve a „Szókött katona.” Legjobb népszínműve a „Lelencz.” És ez már valóságos nepdráma.

Szígligeti egyénisége és munkái befolyásolták kora íróit, mint Kisfaludy Károly a saját korát. A „Nemzeti Színház”-nál töltött évei alatt gőczpontja volt drámai irodalmunknak. Csakhamar pályázatra került egy népszínmű, melynek irójában a bíráló Szígligeti gazdag tehetséget véltek felismerni, mely mű jellegese levelezte pedig egyszerű, ismeretlen nevet takart, egy vidéki színészt, ki azonban, mint „Toldi” írja meteoriként hirtelen thnt fel népszínműirodalmunk egén, kinek hatalmas szelleme mindjárt egy nevezetes alkotással, egy remekművel gazdagította nemzetét: Toth Edeét.

Mert nevezetes irodalomtörténeti momentum az nálunk magyaroknál, hogy míg drámánk határozottan a fejlődés stádiumában van, de a tökéletesség azt a fokát, melyet Shakespeare jelöl az angol, Racine a francia, Schiller a német irodalomban, sem classicus, sem nemzeti-történelmi tárgy drámában el nem érte: népszínműirodalmunk legremekesebb alkotásai Szígligeti körüliöz, tehát azon körliöz fűzők, mely egyszerűsággal a népszínmű bölcsőjének kora, ami a művek tökéletességével szemben a fejlődés tüneményeszerű gyorsaságára is eszelöz. „Falu roszsza” teljesen kifejezi azt, a mi — hogy úgy mondjam — ideálja a népszínműnek.

Nemrég ünnepele a főváros és vele az irodalom egész legiója Toth Ede örökösét alkotásának a „Falu roszsza”-nak századik előadását. És ez az ünnepe jogosult volt. Nem mert, mint gyakran halljuk a vádat, népszínműirodalmunk Toth Ede, Csepreghy óta a közönszerűség, sőt gyakrabban annak színvonalán alul áll, hiszen Shakespeare se követte mindjárt egy másik Shakespeare. — hanem, mert „Falu roszsza” a népszínműirodalomban a tökély azt a fokát jelöli, mely büszkeségün-

ki egykor Aradmegye és város műveltség-történeti viszonyainak megírására vállalkozik.

Az inkább külszines működésben beálló hezag annak a körülménynek tulajdonítható, hogy azzal az időszakkal, melyben a korábbi évekből egyesületünknek legtöbb alkalma volt felolvasások rendezésével öbren tartani a közönség figyelmét. — Összeesik az oly sokajg nélkülözött színláz megnyitásával. És míg mult évi jelentésben a színláz, illetve színlázhi zenekar hiányát sajnálattal kellett említenem, mint a mely hiány képtelenné tette a zenész tagokat arra, hogy nagyobbababú productiókkal lépjenek föl s így egyrésztöl a város mozgalmába elegyedjünk, másrészt anyagi erőnkét gyarapítsuk: az idén a közönségnek legmagasabb fokon nyilatkozó színlázlatogatási, kedve nem jogosított föl bennünk semmiféle áldozatra vagy reményekre se, az egyesület reputációját pedig sokkal jobban szírnökön viseltük, mintsem annak virtusát kockáztarta mertük volna tenni. Mindössze egy felolvasási egyelust sikerült tartanunk a színláz megnyitása előtt, márcziusban, mely úgy tárgyainál, mint látogatottságánál fogva a legérdesebbek közé tartozott.

Az összes működés sulypontja a Fábian-ünnepeyre esik, mely a mily sok munkát és áldozatot igényelt, oly nagy mértékben fokozta az egyesület erkölcsi tekintélyét és azok közé a szép napok közé írható, melyek igen ritkán, évtizedes közzel fordulnak elő egy egyesület életében. Az ünnepegy programját és felolvasásának leírását az ott tartott, reánk nézve örökösésk beszédekkel együtt, részletesen adja az évkönyv s ezen a helyen fölisleges arra bővebben kitérni. Legfölebb csak azt említem, hogy a jelenről küldött-teknel oly kedves emlékt nap maradt, hogy arról küldök előtt ránk nevez a leghizelgöb modon referáltak s önzetlen elismerésük és dicséretük méltó büszkeségünket és legszebb jutalmunkat képezi.

A mi az alapszabályokból előirt működési köröket illeti, azokra nézve a következő fontosabb mozzanatokat jegyezhetjük föl.

A szervezeten az a változás állott be, hogy három elkötözött val tag helyére, u. m. Spítko Lajos, Petrogalli Arthur és Urbán Iván helyére a szeptember 27-én tartott rendkívüli közgyűlés Milling Józsefet, Parócz Istvánt és Révész Adolft választotta meg. Az elvátozások közül a két elsőnek tartozunk annyival, hogy az egyesület érdekében kifejtett tevékenységükért it e helyen elismerést és köszönetet mondjunk. Mind a kettő azok közé a kevesek közé tartozott, kik fáradságot nem kímélve, különösen maradóan beest felolvasásaikkal egyesületünknek a legnagyobb szolgálatakat tettek.

A mi a felolvasásokat illeti, e téren csak egy egyelust rendezhettünk a Fábian-ünnepegy javára márcz. 6-tól 27-ig a következő tárgyszorozattal:

Márcz. 6. Dr. Márki Sándor: Arad öskorából. Vörös Vidor: Névtelen történet, olvasta E. Illés László, Endrődi Sándor. A magyar ifjúsághoz, olv. Sz. Nagy Sándor.

13-án: Dr. Jancsó Benedek: A pusztá befolyása a magyar költészetre. Deesy Géza: Katona emlékezete, olv. Dömötör László. Rozsnyay Mátyas: A tápszerekröl.

20-án: Dr. Simkovic Lajos: A nővényországi világpolgárairol. A brányi Emil: Rózsák hervadása, olv. Bodányi Erika k. a. Dr. Jancsó B.: A cigány költészetröl. (Szabad előadás.)

27-én: Dömötör László: A jég-és esepkőbarlangokról. Bahn Adolf: A színpad, mint erkölcsi iskola.

A cyclus szép látogatottságával dicselkedhetünk. Anyagi eredménye szintén kielégítő volt a mennyiben 136 frt 60 krt jövedelmezett.

A könyvtárgyarapítására nagyon keveset tehetett az egyesület, egyrésztöl, mivel a monographiaalaphoz fölajánlott és kifizetett 500 forint nagyon rést tölt a pénztáron, másrésztöl pedig mivel a választmány tekintettel arra a körülményre, hogy meglévő könyveink sem értékesíthetők helyhiány miatt.

- Hozzou valamit.
— „Jól van „Zrinysta” ur.
— Micsoda „Zrinysta”?
— Már mi szám bavehető rabok, így hívunk minden embert, a kinek ide bennit is szabad oltvan ruhában járni, hogy akár a Zrinyi-külvilágba is bemehet.
— A esirkefogó, ha gavallérosan mulat, első hely neki a muzeum-körüti Zrinyi.

Népszínműirodalom.

— Irta: Grünfeld Armin. —

I. A negyvenes évek mozgalmai, azok az örök emberi jogokat hangoztató eszmék mind nagyobb figyelmet keltettek azon milliónyi test iránt, melyet népek nevezünk. Költészet, élete a legalaposabb tanulmány tárgyává lett. Ezen tanulmányok eredménye a népies elemnek a művészel való összevazlása: ez a nemzeti költészet. Ugyanez a kor szíle, nemzeti költészetnek fölfeletésével jár-huzamban ez adott impulzus a dráma új fájának, igazi nemzeti drámáinak: a népszínműnek megalkotására. A népszínmű a komoly és vég elem nagybömbmővű vegyülete. Már Kisfaludy „Pártitók” ez, vigjátékában találko-zunk a népszínmű elemeivel. A kovács, a bíróné és az egész kupatánacs valóban mind a népelethöl kiragadott alakok, motiumok. Gaal „Peleskei notársá”-ban a vén boszorkány, sőt maga a notársis is nem gyökeresik egész életével, naiv felfogásával abban a falusi társadalomban, melynek alakjai éppen a népszínmű hivatott alakjai?

Mindazon drámák azonban, melyekben ezen népies elemmel, ezen a „tág értelemben vett nép” köréből vett alakokkal találkozunk: vagy komoly, vagy vígjármak, de nem népszínművek. A komoly és vég elemek népszínműve, egyetése: ez Szígligeti érdeme. És mindezen alakok, melyek ama művekben a különösebb érdeklődés tárgyát képező nép életéből merítvük, mind csak alakok, figurák élet és igazság nélkül. Ezen alakokba életet önteni, ezen alakokból embere-

most azzal áll boszt, hogy maga is, férje tiz-lével az ember, alet avit, es elhárósítja a generális „kundsclatfájai.” De az hálzhez pénz kellett. Az erre szükséges 3000 frtot Vinezött próskolta ki azzal a feltétellel, hogy csak megbeszienti akarja a férjét. Vineze minden-aron szabadulni ohajván ez asszonytól, meg-erlelekszi Julescaja azonban megfűdja és új-ból megosalatra övezven magát, odahagyja férjét.

A harmadik felvonásban Julesca visszatér, belátja férj ártatlanságát, kiböktülnek. A borbély-generális önkremment. Mindenáron héküli akar tohat föleségével. Ez meg is tör-tének. De generális rangjáról, veterán álmairól le kell monda-nia: az ő férje csak borbély le-het és nem veterán-generális. — Szarkaláb borbély elbukik. Megadja a ma-gát.

Igaz, hogy a szerkesztő illetőleg az a vad őri szerzőt, hogy a „Veteránok”, mint olyan, csak keretét, epizódikus részét képezik az egész életképnek. (Szelekölög állg, sőt a generális is csak mint második személy vesz részt. De a banketozó, a drága időt paradír pasce-koló, föltötte lhu testület ad onlus helyzetek-tik jellemzetesen úgy, a mint a valóságban van. A veterán halnagya, a ki örökig áll a kapuban, hogy a sötétben arra menő tiszt-nek salutálhasson, az a veteránhoz illő, imá-kosság és grvátság; a generális, a ki borbély-sága egész jövedelmét arra pazarolja, hogy borral generálisvá választassa magát, és különösen az az erős ezézés, midőn a veterán generális nem akar tudni arról, hogy ő borbély is, ezen ostoba játéknak tehát valódi társadalmi állása felé való helyezése: mind megérdemlik az ostort, és ezt el is pattoztátja öszintén, kimélet nélkül Berezik a hátukon.

S minthogy a veteránoszkodás nyavalójuk már nemcsak a fővárosban, de a vidéken is terjed, ajánlatos lenne, hogy a vidéki szín-igazgatók is hozzák színr Berezik darabját, legalább ott, a hol e nyavalója irására szintén szükség van. (Talan nálunk Aradon is? Szerk.)

